

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

R. P. Ioannis Azorii Lorcitani, Societatis Iesv Presbyteri Theologi, Institutviones Morales

In Qvibus Vnivers[a]e Qvaestiones ad Conscientiam recte aut prauè
factorum pertinentes, breuiter tractantur

Azor, Juan

Coloniae Agrippinae, 1602

22. De priuilegijs.

urn:nbn:de:hbz:466:1-14077

3. *quæst. 5. quæquam Feder. conf. 21. & Paul. Castren. recte Covarruvia sentiunt contrarium, eo quod lex civilis iusta esse videatur, ac proinde conscientiam obstringit. Sed communis opinio habet eam legem civilem, latam solum esse ad fraudes tollendas, ergo ubi fraus in hærede non est, ea lex conscientiam non tenet.*

Leges item civiles Magos, & Veneficos puniunt, sed qui incantationibus, & veneficijs vtuntur contra imbres, ventos & grandines, non modo non puniuntur, sed præmijs quoque donantur. l. Eorum, c. De Maleficijs. Aye rō secundum iura Canonica his vti non licet. Sanct. Thom. 2. 2. quæst. 96.

Ad hæc, secundum leges fas est, in causa sanguinis accusatorem corrumpere, l. vlt. ff. De Præuaricator. quod tamen secundum ius Canonicum facere nobis non licet, vt docet S. Thom. 2. 2. q. 69. ar. 2. ad 1. Porro an Ecclesia, vel Romanus Pontifex possit leges civiles, videlicet Imperatorum, & Regum corrigere, dicam cum de Romani Pontificis auctoritate, & potestate tractabo.

Cap. XXII.

De Priuilegijs.

PRIMO *queritur, quid nomine Priuilegij intelligatur: Respondeo, Priuilegium esse legem ad priuatos homines singulosque pertinentem: nam lex in commune fertur, & ad omnes pertinet. Leges, inquit Angelus libr. 10. cap. 20. sunt generalia iussa, & de vniuersis ciuibus: at Priuilegia sunt priuata iussa, & de singulis concepta, quia Veteres Priua dixerunt, quæ nos singula dicimus. Vnde ex Iudoro cap. Priuilegia dist. 3. dicitur: Priuilegia sunt priuatorum leges, quasi priuata leges. Vocatur etiam Priuilegium ius singulare, constitutio personalis, Rescriptum, Beneficium, Diploma, Auxilium, Favor, Gratia. Et in iure Canonico Priuilegia dici solent Indulta, Immunitates, aliquando verò Priuilegium significat Prælationem, Prærogatiuam, quæ inter actiones personales vertitur, qua in debiti repetitione Chirographarij creditores alij Chirographarijs præferuntur. Priuilegiarius is dicitur, cui est aliquod Priuilegiū concessum. l. si veniti, ff. de Priuileg. creditorum l. Rescriptum, ff. de Pænis. leg. sed an hic, ff. quod cum eo, qui in aliena potestate.*

Secundò, Quot modis Priuilegium diuidatur? Hostiensis in sum. tit. de Priuileg. & eum secuti Angelus, & Syluester in verbo Priuilegium: Priuilegiorum genera sic partiuntur vt alia sint Realia, alia Personalia. Rursus personalia, alia singulariter Personalia, & communiter quoque Personalia: alia verò singulariter personalia, sed communiter Corporalia, alia tantum communiter Corporalia. Realia vocant quæ certo generi actionis, cause, vel negotij concedantur: Item quæ in certum locum, vel dignitatem hominis conferuntur. At personalia, quæ certæ personæ: Corporalia quæ certo corpori, hoc est, Collegio, Communitati, vel Vniuersitati hominum dantur: exempli gratia Priuilegiū singulariter Personale est, quod conceditur certis personis proprijs nominibus expressis, c. volentes, de off. legat. Cōmuniter

Personale est, quod conceditur personis non expressis nominibus earum proprijs, vt Priuilegia minorum viginti annis, priuilegia militum, priuilegia scholasticorū. Priuilegium singulariter Personale, & communiter Corporale est, quod conceditur corpori, nempe Communitati, Collegio, ita tamen, vt singuli illius corporis eo priuilegio gaudeant, qualia sunt priuilegia concessa religionis ordinibus Prædicatorum, & Minorum. Priuilegium simpliciter Corporale est, quod conceditur corpori, hoc est Vniuersitati, Collegio, ita tamen, vt eo priuilegio solum fruatur ipsa Communitas, non singuli: & idè dicitur Corporale; quia conuenit ipsi corpori Communitatis, non singulis personis. Sed facis est, si Priuilegium in duas partes distribuamus, vt aliud sit Reipublicæ Personæ, nam in l. priuilegia, ff. de regulis iuri. Priuilegia aut sunt Causæ, aut Personæ, c. cap. Mantua, de præsumpt. aut loco, aut personæ Priuilegia concedi dicuntur. Rei priuilegium est, quod conceditur certo generi actionis, causæ, vel negotij, vel loco, vel dignitati. Personæ verò priuilegium est, quod in certam personam confertur, vel certo generi personarum, seu Vniuersitati, Communitati, vel Collegio hominum conceditur. Genus actionis Priuilegium habet, vt si quis agat pro interpeffis in funere factis, vel pro pecunia munito data ad refectionem nauis: aut si quis ex mora viaras petat. Quando verò Priuilegium conceditur in vniuersum certo generi personarum certis ex causis, aut ratione loci, vel dignitatis, potius censetur priuilegium rei, quàm personæ; Priuilegium, quo gaudent minores viginti quinq; annis, quibus datur restitutio in integrum, ff. de Minoribus, dicitur personale, sed communiter datum. Alij vocant priuilegium partim personale, quia personis concessum, partim reale, quia datum est ratione ætatis, quod etiam Priuilegium habent maiores absentes causa Reipublicæ, si ex quibus causis Maiores in integrum restituntur. Tale est priuilegium mulierum, quæ beneficio Senatus Consulto Velleiani pro alio fideiubere non possunt, ff. c. Ad Velleianum, & filiorum familiaris, qui beneficio Senatus Consulto Macedoniani iuuantur contra creditores in pecunia mutuo accepta, ff. c. Macedonianum. Sic etiam multa sunt Clericorum priuilegia, multa Religiosorum, tum Monachorum, tum Mendicantium, & Canoniorum regularium, multa Episcoporum, Principum, Nobilium, & Illustrium hominum, Militum, atque Scholasticorum: quibus Priuilegijs horum hominum singuli iuuantur, nõ quod singulis illorum sint concessa, sed Dignitati, Ordini, Religioni, vel Statui, ac proinde singuli in causa, ac litibus se his Priuilegijs muniunt, ac tenentur ratione ordinis, status, conditionis, professionis, religionis, & aliorum huiusmodi. Item Priuilegium, aut est ad aliquid faciendum, aut non faciendum. Ad faciendum, vt si cui facultas concedatur, vt possit ingredi in domicilia sacrarum Virginum, vel vt possit Confessarium eligere. Ad non faciendum, vt si cui detur facultas, ne decimas soluat, ne tributa pendat, ne sibeat onera communia.

Tertiò queritur, Cuius sit Priuilegium concedere. Respondeo, Principum, cuiusmodi sunt Rex, Imperator,

Imperator, ac Romanus Pontifex, & etiam Duces, Marchiones, & Comites, qui in temporalium administratione superiorem nec habent, nec agnoscunt; nam Priuilegio, quis à lege siue iure communi soluitur, & eximitur: at leges, & iura non soluit, & relaxat, nisi Princeps, cuius sunt auctoritate sancita. Romanus Pontifex in his, quæ spiritualia sunt, potest Priuilegia dare: in temporalibus verò non absolute, & simpliciter concedit; sed in certis quibusdam causis, in quibus temporalium administratio, & iurisdictio ad ipsum iure deferretur, atque deuoluitur: quamuis in terris ditioni, & potestati Romanæ Ecclesiæ temporali subiectis possit. Reges verò, & Imperatores in his, quæ temporalia sunt, possunt Priuilegia conferre. In spiritualibus verò non item. Possunt etiam Patriarchæ, Primate, & Episcopi, Magistratus, & Ciuitates absolute priuilegia concedere, contra statuta ab ipsis posita: contra ius verò commune non nisi in certis casibus ipso iure permittitur: de quibus suo loco dicemus.

Quartò quæritur, Quibusnam possit Priuilegium concedi? Respondeo, ijs tantum, qui in ditione, & potestate illius sunt, qui Priuilegium concedit; nam Priuilegiarij à lege, & iure communi excipiuntur: Sed nemo potest quemquam lege soluere, nisi Princeps, qui eam tulit: Ex quo fit, vt nec Princeps possit omnibus in vniuersum Priuilegia dare, sed tantum hominibus suæ potestati, & ditioni subiectis.

Quintò quæritur, Quomam differat Beneficium Principis à Priuilegio? Respondeo cum Abbate in *colur. de verbo signifi. n. 7.* & ex communi consensu, Priuilegium proprie esse facultatem aliquid faciendi, vel non faciendi contra leges, canones, & iura concessam: Beneficium verò proprie facultatem datam à Principe præter, non contra canones, leges, & iura. Aliquando tamen vnum pro altero sumitur.

Sextò quæritur, An Priuilegium obitu eius, cui est concessum finiatur? Respondeo esse regulam iuris in *6. cap. Priuilegium*, vbi dicitur: *Priuilegium persona personam sequitur, & extinguitur cum persona*, Quæ regula sumpta est ex l. Priuilegia, ff. de regul. iuris, quæ sic habet: *Priuilegia, quedam cause sunt, quedam personæ; & ideo quedam ad heredem transmittuntur, nimirum ea, quæ cause sunt, at quæ persone sunt, ad heredem non transmittuntur.* & l. in omnibus causis, ff. de regul. iuris, sic etiam habet: *In omnibus causis id obseruatur, vt vbi persone conditio locum facit beneficium, ibi deficiente ea, beneficium quoque deficiat.* Vbi verò genus actionis id desiderat, ibi ad quemuis proiectionis eius deuenerit, non deficiat ratio auxilij. Ex quibus regulis duo colliguntur. Vnum est, Priuilegia personæ vna cum ipsa finiri, & extingui ac proinde ad heredem, vel successores non transmitti: Alterum est, Priuilegium rei non cum persona finire, quoniam rei, non personæ hæret; ac proinde rem, non personam sequitur; & eo ipso ad heredem, vel ad eos, ad quos res ipsa deuenerit, transmittitur, exemplo gratia. Priuilegium, quod datur patri, patrono, militi, vt condemnatur solum in eo, quod facere possunt, eum persona perit. l. sunt, qui in id. l. patronus, l. item miles, ff. de senten. & re iudica. Item, in *l. maritum*, & sequent. ff. soluto marim. mariti hæres extraneus condemnatur in

solidum, non habita ratione, ne egeat, cum aliqui maritus solum condemnaretur in id, quod facere potest, habita ratione, ne egeat: quoniam tale priuilegium personæ est, & cum persona extinguitur. Ex quo fit, vt si Priuilegio aliquis potestati ratione dignitatis, vel muneris, quo fungitur, ad aliam dignitatem promotus, priuilegio vti nequeat. Fit etiam, vt Priuilegium, quod dignitati adhæret, ad successorem transeat: quod verò personæ est, non item, *Gloss. in c. priuilegium, de reg. iur. in 6.*

Septimò quæritur, An Priuilegium cum reuocatur auctoritate Principis vim amittat statim, atque à Principe reuocatur, an verò quamprimò nota est reuocatio Priuilegiario? Respondeo, ex communi sententia Priuilegium personæ, si reuocetur à Principe tunc finiri, quum peruenit ad notitiam Priuilegiarij. Sotus *lib. 1. de iust. q. 1. art. 4. Medi. l. 2. q. 99. ar. 4. post conclus. 5.* quare si Priuilegiarius antequam nouerit abrogatum esse Priuilegium, eo fuerit usus, nec peccat, nec debet factum rescindere. Verbi gratia, Titius Priuilegio, quo eligere poterat Confessarium, usus, Confessarium eligit, à quo est absolutionem peccatorum adeptus antequam nosset Priuilegium esse reuocatum, nec peccauit, nec debet iterum peccata confiteri. Hoc tamen intelligitur, nisi Princeps Priuilegium velit esse abrogatum statim ab eo tempore, quo ipse reuocat, vel à certo tempore elapso, vel ab eo die, quo reuocatio Priuilegiorum fuerit publice promulgata. Reuocatio condonationum quibus peccata, hoc est, peccatorum poenæ remittuntur, quæ Indulgentiæ vocantur, antequam veniant in notitiam eorum, quibus fuerant concessæ, non nocet: *Gemin. ca. 1. de concess. preb. in 6. c. vlt. indulgentia q. 5. vers. oltbaum. Sor. & Medi. locis supra citatis.* Porro si Priuilegium sit concessum Vniuersitati, Collegio, vel cui liber alteri communitati, satis est, si ipsa Communitas certior fiat de reuocatione priuilegij, non est necesse, vt singuli fiant certiores. Si Priuilegium datum fuerit Prouincia, Ciuitati, P arochiæ, vel alteri loco, satis est, si reuocatio promulgetur in Prouincia, Ciuitate, P arochia, vel in loco. Item, si Priuilegium fuerit personale communiter corporale, vel personale singulariter, & comuniter, satis est, si reuocatio ita promulgetur, vt nota sit ipsi corpori communitatis, vel ordini, dignitati, statui, non oportet, vt singulis denunciatur: at quando Priuilegium est datum certæ personæ singulariter tantum, oportet, vt reuocatio ipsi nota sit, & ipsi nunciatur.

Octauò quæritur, An Priuilegium amittatur, si Priuilegiarius eo per decennium non utatur? Respondeo, quodcumque, Priuilegium est personæ priuata, siue publicæ, vt Ciuitati, Vniuersitati, Collegio datum, & est facultas aliquid faciendi, amittitur, si is, cui est data facultas, per decennium eo Priuilegio non utitur. *Glossa, & Cynus, Salicetus, Bartholus, Abbas, ac cæteri Ciuilibus, & Canonici iuris interpretes, quos citat, & sequitur lafon in l. falso, c. de diner. rescript. quorum sententia colligi videtur ex l. ff. de Nundinis, vbi ciuitas beneficium Principis de nundinis faciendis amittit, si per decennium eo non utatur.* An notat tamē lafon vna cum reliquis, videlicet *Glossa*

est *privilegium Clerici*, quod est in Canone: Si quis suadente 17. quaest. 4. vbi excommunicatione feriuntur ij, qui perculserint clericum. Ceterum Abb. *cap. si diligenti, de foro competen. nu. 7.* Barth. in *l. ius publicum ff. de pactis*, & in *l. si quis in conferenda, C. de pact. fufius*, & clarij quæstioni propofita respondent. Si ius, inquit, est naturale, vel diuinum, nemo potest renuntiare, vt ex *l. ius sanguinis ff. de reg. iuris*, & *l. ius agnationis ff. de Pactis*: Quamuis iure gentium quæfito cedere quis possit: nam quilibet suæ rei dominium deponere potest, & hereditati paternæ renuntiare, C. de repudianda hereditate: & quisquam potest seipsum vendere, & proinde se libertate priuare, & potest etiam se honore, & fama spoliare. Quando verò ius scriptum certam in humanis actibus formulam prescribit, tum inquit, nemo potest huic iuri renuntiare; quale est ius, quod certum numerum testium in testamentis, & in vltimis voluntatibus requirit, vel quod in pactis, stipulationibus, & contractibus certum modum constituit, vt colligitur ex *l. Nemo potest ff. de legatis 1.* & *l. contra iura ff. de Pactis*. Quando itidem ius est publicum, hoc est tale, vt ad salutem, & vtilitatem publicam pertineat, nemo potest eo iure cedere, *l. ius publicum ff. de Pactis*. Quando verò ius ad priuatos commodum spectat, tunc aut solùm continet priuatorum commodum, videlicet eorum dicitur, quibus privilegium conceditur, aut ipsorum simul, & alicuius alterius, aut priuatum simul, & publicum. Si tertium, non potest quis huic iuri renuntiare, eo quòd cedit in damnum publici boni: pari ratione si secundum, nempe si continet commodum, non solùm eius, qui renuntiat, sed etiam alicuius alterius, nõ enim renuntio nocere potest alteri; in cuius commodum privilegium concessum est, vt ibidem docet Abbas. Si verò primis, aut illud ius est promissum constitutum ob bonum priuati hominis, aut in odium alicuius alterius. Si primum, videndum est, an illud ius consular imbecillitati hominum, & tunc renuntio non valet, eo quòd esset contra bonos mores. Idẽ quoque dicendum, si renuntio iuris occasionem delinquendi præberet. Si autem bonis moribus renuntio iuris nõ obstat, nec aliquos ad peccandum inducat, valet renuntio. Si speculiter roges, an rata sit renuntio, qua mulier iuri Velleiano renuntiat? Glossa, teste Abbate *cap. citato*, affirmat, eo quòd eiusmodi privilegium est simpliciter in bonum, & fauorem mulierum. Sed Cynus, & Bartholus, quos citat, & sequitur Abbas *cap. si diligenti, de foro compet.* negant valere, eo quòd, tale privilegium est mulieribus concessum ob earum facilitatem, ne temere se alijs obligent. Insuper, si quæras de Privilegio Macedoniano, an valeat renuntio in filiis familias? Glossa communi consensu recepta, quam citat Abbas, loco prædicto, negat valere, quia huiusmodi privilegium non solùm est concessum ob bonum filiorum, & parentum, sed etiam in odium creditorum, qui sæpè filios inducebant ad necem parentum, vt pecunias sibi debitas recuperarent. Similiter etiam minores renuntiare nequeunt Privilegio, & beneficio restitutionis in integrum: non solùm, quia sit in odium contrahentium cum minoribus, sed etiam, quia huiusmodi Pri-

est *privilegium Clerici*, quod est in Canone: Si quis suadente 17. quaest. 4. vbi excommunicatione feriuntur ij, qui perculserint clericum. Ceterum Abb. *cap. si diligenti, de foro competen. nu. 7.* Barth. in *l. ius publicum ff. de pactis*, & in *l. si quis in conferenda, C. de pact. fufius*, & clarij quæstioni propofita respondent. Si ius, inquit, est naturale, vel diuinum, nemo potest renuntiare, vt ex *l. ius sanguinis ff. de reg. iuris*, & *l. ius agnationis ff. de Pactis*: Quamuis iure gentium quæfito cedere quis possit: nam quilibet suæ rei dominium deponere potest, & hereditati paternæ renuntiare, C. de repudianda hereditate: & quisquam potest seipsum vendere, & proinde se libertate priuare, & potest etiam se honore, & fama spoliare. Quando verò ius scriptum certam in humanis actibus formulam prescribit, tum inquit, nemo potest huic iuri renuntiare; quale est ius, quod certum numerum testium in testamentis, & in vltimis voluntatibus requirit, vel quod in pactis, stipulationibus, & contractibus certum modum constituit, vt colligitur ex *l. Nemo potest ff. de legatis 1.* & *l. contra iura ff. de Pactis*. Quando itidem ius est publicum, hoc est tale, vt ad salutem, & vtilitatem publicam pertineat, nemo potest eo iure cedere, *l. ius publicum ff. de Pactis*. Quando verò ius ad priuatos commodum spectat, tunc aut solùm continet priuatorum commodum, videlicet eorum dicitur, quibus privilegium conceditur, aut ipsorum simul, & alicuius alterius, aut priuatum simul, & publicum. Si tertium, non potest quis huic iuri renuntiare, eo quòd cedit in damnum publici boni: pari ratione si secundum, nempe si continet commodum, non solùm eius, qui renuntiat, sed etiam alicuius alterius, nõ enim renuntio nocere potest alteri; in cuius commodum privilegium concessum est, vt ibidem docet Abbas. Si verò primis, aut illud ius est promissum constitutum ob bonum priuati hominis, aut in odium alicuius alterius. Si primum, videndum est, an illud ius consular imbecillitati hominum, & tunc renuntio non valet, eo quòd esset contra bonos mores. Idẽ quoque dicendum, si renuntio iuris occasionem delinquendi præberet. Si autem bonis moribus renuntio iuris nõ obstat, nec aliquos ad peccandum inducat, valet renuntio. Si speculiter roges, an rata sit renuntio, qua mulier iuri Velleiano renuntiat? Glossa, teste Abbate *cap. citato*, affirmat, eo quòd eiusmodi privilegium est simpliciter in bonum, & fauorem mulierum. Sed Cynus, & Bartholus, quos citat, & sequitur Abbas *cap. si diligenti, de foro compet.* negant valere, eo quòd, tale privilegium est mulieribus concessum ob earum facilitatem, ne temere se alijs obligent. Insuper, si quæras de Privilegio Macedoniano, an valeat renuntio in filiis familias? Glossa communi consensu recepta, quam citat Abbas, loco prædicto, negat valere, quia huiusmodi privilegium non solùm est concessum ob bonum filiorum, & parentum, sed etiam in odium creditorum, qui sæpè filios inducebant ad necem parentum, vt pecunias sibi debitas recuperarent. Similiter etiam minores renuntiare nequeunt Privilegio, & beneficio restitutionis in integrum: non solùm, quia sit in odium contrahentium cum minoribus, sed etiam, quia huiusmodi Pri-

Nonò quæritur, Quo pacto privilegium per sententiam iudicis amittatur? Respondeo, in c. Suborta, De sententia, & re iudi. ad finem sic haberi: Si præfati Innocentij Privilegium Alexandro fuit in iudicio præsentatum, & ipse tulit sententiam contra illud, intelligitur reprobasse, vbi Glossa ait: Instrumentum dicitur reprobatum eo ipso, quòd cum iudici ostenditur, contrarium iudicari. Sic etiam testis reprobatur eo ipso, quòd iudex contra eum iudicat: & quæstio falsi, eo ipso, intelligitur reprobata, quòd iudex contrarium iudicat. Hæc ibi Glossa. Pari ratione si Privilegium in iudicio fuerit Principi exhibitum, & nihilominus contrariam sententiam tulerit, censetur exclusum.

Decimò quæritur, Quando quis possit suo privilegio cedere? Hanc quæstionem tractat Glossa in *cap. si diligenti, de foro competen. verbo, pacto priuatorum*, vbi in hunc modum distinguit. Aut ius, inquit, est simpliciter constitutum in fauorem, & commodum alicuius, & is potest suo iuri cedere, vt *l. Pacifici, ff. de Pactis*, non obfcure traditur, vbi licet iura dent facultatem agendi pro animali morbofo, litigantes tamen possunt pacisci, ne agant. Et idem colligitur ex *l. Pactum inter heredes, ff. de Pactis*, & *l. 1. de ferijs*, & *l. si index, ff. de Minoribus*. Aut Privilegium conceditur in bonum quidem, & commodum quorundam, ob publicam tamẽ vtilitatem, nimirum in aliorum odium: & hoc Privilegio cedere non potest: cuiusmodi est Privilegium ne Clerici conueniantur coram Magistratu Ciuili, & Privilegium Macedonianum filiorum familias; Ne creditoribus obligentur ratione mutui: & Privilegium Minorum, quibus conceditur beneficium restitutionis in integrum. Aut Privilegium datur alicui ob publicum bonum, quamuis cedat etiam in bonum eius, cui conceditur; & quamuis in aliorum odium, & penam concessum non sit, & hoc Privilegio nemo etiam cedere potest, quale

est *privilegium Clerici*, quod est in Canone: Si quis suadente 17. quaest. 4. vbi excommunicatione feriuntur ij, qui perculserint clericum. Ceterum Abb. *cap. si diligenti, de foro competen. nu. 7.* Barth. in *l. ius publicum ff. de pactis*, & in *l. si quis in conferenda, C. de pact. fufius*, & clarij quæstioni propofita respondent. Si ius, inquit, est naturale, vel diuinum, nemo potest renuntiare, vt ex *l. ius sanguinis ff. de reg. iuris*, & *l. ius agnationis ff. de Pactis*: Quamuis iure gentium quæfito cedere quis possit: nam quilibet suæ rei dominium deponere potest, & hereditati paternæ renuntiare, C. de repudianda hereditate: & quisquam potest seipsum vendere, & proinde se libertate priuare, & potest etiam se honore, & fama spoliare. Quando verò ius scriptum certam in humanis actibus formulam prescribit, tum inquit, nemo potest huic iuri renuntiare; quale est ius, quod certum numerum testium in testamentis, & in vltimis voluntatibus requirit, vel quod in pactis, stipulationibus, & contractibus certum modum constituit, vt colligitur ex *l. Nemo potest ff. de legatis 1.* & *l. contra iura ff. de Pactis*. Quando itidem ius est publicum, hoc est tale, vt ad salutem, & vtilitatem publicam pertineat, nemo potest eo iure cedere, *l. ius publicum ff. de Pactis*. Quando verò ius ad priuatos commodum spectat, tunc aut solùm continet priuatorum commodum, videlicet eorum dicitur, quibus privilegium conceditur, aut ipsorum simul, & alicuius alterius, aut priuatum simul, & publicum. Si tertium, non potest quis huic iuri renuntiare, eo quòd cedit in damnum publici boni: pari ratione si secundum, nempe si continet commodum, non solùm eius, qui renuntiat, sed etiam alicuius alterius, nõ enim renuntio nocere potest alteri; in cuius commodum privilegium concessum est, vt ibidem docet Abbas. Si verò primis, aut illud ius est promissum constitutum ob bonum priuati hominis, aut in odium alicuius alterius. Si primum, videndum est, an illud ius consular imbecillitati hominum, & tunc renuntio non valet, eo quòd esset contra bonos mores. Idẽ quoque dicendum, si renuntio iuris occasionem delinquendi præberet. Si autem bonis moribus renuntio iuris nõ obstat, nec aliquos ad peccandum inducat, valet renuntio. Si speculiter roges, an rata sit renuntio, qua mulier iuri Velleiano renuntiat? Glossa, teste Abbate *cap. citato*, affirmat, eo quòd eiusmodi privilegium est simpliciter in bonum, & fauorem mulierum. Sed Cynus, & Bartholus, quos citat, & sequitur Abbas *cap. si diligenti, de foro compet.* negant valere, eo quòd, tale privilegium est mulieribus concessum ob earum facilitatem, ne temere se alijs obligent. Insuper, si quæras de Privilegio Macedoniano, an valeat renuntio in filiis familias? Glossa communi consensu recepta, quam citat Abbas, loco prædicto, negat valere, quia huiusmodi privilegium non solùm est concessum ob bonum filiorum, & parentum, sed etiam in odium creditorum, qui sæpè filios inducebant ad necem parentum, vt pecunias sibi debitas recuperarent. Similiter etiam minores renuntiare nequeunt Privilegio, & beneficio restitutionis in integrum: non solùm, quia sit in odium contrahentium cum minoribus, sed etiam, quia huiusmodi Pri-

uilegium est minoribus concessum ob imbecillitatem ipsorum.

Vndecimò quæritur, An pereunte, vel diruta re, cui Priuilegiū in hæret, pereat quoque Priuilegium, etiam si iterū res ea in pristinū statum restitatur. Verbi gratia diruitur quædam sacra, vel perire ciuitas, an pereant, & desinant omnia quoque Priuilegia, etiam si ea ædes iterum exædificentur, aut Ciuitas reparatur? Respondent Innocent. in c. 2. de noni oper. nunciat. Glossa in cap. Priuilegium de reg. iuris in 6. Syluest. verbo ciuitas. q. 2. Si Ciuitas aliaue loca siue sacra, siue profana, auctoritate Principis diruantur, eorum Priuilegia extinguntur, nec amplius dici possunt illius Ecclesiæ Clerici, aut illius oppidi ciues, vel municipes, vt colligitur ex cap. Placuit de consecrat. dist. 1. c. 1. Et hoc dicimus 16. quæst. 7. Si verò loca euerantur ab hostibus, aut tyranno, vel diruantur, vt iterum exædificentur siue reparentur, omnia sua Priuilegia retinent, vt colligi potest ex cap. Pastoralis 7. quæst. 1. c. cap. Qui semel 19. q. 3. Idem iuris esse videtur, si auctoritate legitima superiorum loca mutantur, aut cum alijs coniungantur, vt notatur in cap. 1. ne Sede vacante, c. 1. quia monasterium, de relig. domib.

Duodecimò quæritur, Quot modis Priuilegium irritum reddatur, de hac quæstione Glossa 25. quæst. 2. in principio. Syluest. verb. priuilegium q. 10. Respondeo, multis. Primò, si per subreptionem fuerit impetratum, nimirum, quando impetratio fallam causam suggerit, ob quam tanquam veram, Priuilegium conceditur, cap. literis, de rescriptis. Secundò, si Priuilegium sit contra constitutionem, & de ea nulla fiat mentio, vt colligi potest ex cap. constitutus, de rescript. Idem iuris est, si sit contra consuetudinem, de qua mentio non fiat, cap. 1. de Constitutionibus in 6. Idem etiam est, si sit contra sententiam latam, de qua etiam nulla facta sit mentio, cap. inter dilectos, de fide instramentorum. Tertio, secundum Priuilegium, si speciale sit, contra primum aliud speciale impetratum non valet, si de primo non sit facta mentio: Vnde primum suam vim retinet. Si in secundo fiat primi mentio, valet secundum, non primum, cap. Ceterum, de rescript. cap. Inter Monasterium de senten. c. re iudic. c. cap. Cum ordinem, de rescript. Si quæras, Quid iudicandum, si primum sit generale, & secundum speciale? Respondeo cum Hostiensis, quem citat, & sequitur Syluester contra aliquos alios, valere secundum, etiam nulla facta mentione priuilegij generalis, quia speciale Priuilegium, & mandatum derogat generali, ca. 1. c. cap. Pastoralis, de rescript. c. cap. Si diuisi de officio Legati, Et similiter speciale mandatum, seu Priuilegiū non tollitur per generale subsequens, nisi de eo mentionem fecerit, cap. Cum ordinem, c. cap. Abbatem, de rescript. nam semper species derogat generi, siue præcedat, siue sequatur. Glossa tamen in cap. 1. de rescriptis docet, in vniuersum in priuilegijs primum valere, quoties secundum primi mentionem non fecerit, & probat ex cap. Veniens, de prescriptioni, oppositum docet Abbas in c. 1. de rescript. n. 14. vt statim subus explicabo. Quæres, Quid sit dicendum, cum Priuilegium fuerit concessum cum clausula, quod reuocatum non censetur, nisi fiat mentio de eo de verbo ad verbū? Fingamus esse Apostolicum Priuilegium concessum certo monasterio sacra-

rum Virginum, ne cogi possint contribuere aliquid ob Legatorum, vel Nunciorum Apostolicorum procuracionem, vel ob bellum contra hostes Christiani nominis, vel ob aliam causam publicam, etiam si in literis Pontificijs exprimat, vt omnes cogantur contribuere, tum exempti, tum non exempti, nisi de prædicto Priuilegio fiat mentio ad verbum, & postea Rom. Pontifex concessit aliud Priuilegium, vt omnes exempti, & non exempti cogantur contribuere nõ obstantibus priuilegijs quibuscunque etiam dicentibus, vt de illis fieri mentio de verbo ad verbum debeat, quæritur, an primum Priuilegium sit reuocatum per secundum, hanc quæstionem tractat Abbas, c. cum instantia, de censib. num. 5. & ait Federicum in cons. 225. sensisse primum Priuilegium per secundum non esse sublatum: quia de primo debet fieri mentio in secundo, sed postea in cons. 46. sententiam mutauit. Vnde cum Abbate dicendum est, primum Priuilegium per secundum reuocari, eo quod secundum contineat plenissima verba reuocantia omnia priuilegia antecedentia, & quia fieri non potest, vt Rom. Pontifex memor sit omnium Priuilegiorum, cum in facto consistant.

Decimotertio quæritur, Generatim quando duo priuilegia sunt sibi contraria, vt hanc quæstionem valeat, prius an posterius: hanc quæstionem tractat Glossa 25. q. 2. in princip. & alia Glossa vltima in c. 1. de rescript. Abb. in cap. 1. de rescript. num. 14. Respondeo cum Abbate esse distinguendum, aut vtrumque est generale, aut vtrumque speciale, aut prius generale, & posterius speciale, aut prius speciale, & posterius generale. Si prius generale, & posterius speciale, prius abrogatur, & valet posterius etiam nulla mentione prioris facta: nam speciale derogat generali, c. 1. c. cap. Pastoralis, de rescript. Si prius est speciale, & posterius generale, valet prius, nõ posterius, quia species derogat generi, siue præcedat, siue sequatur. Si prius est generale, & posterius itidem generale, tunc aut vtrumque est in iure communi contentum, & posterius derogat priori; quoniam Princeps ius comune nosse probabiliter creditur: sicut etiam lex secunda derogat primæ, quando est illi contraria cap. 1. de constit. in 6. aut neutrum est in iure communi, & tunc valet primum, quoniam Princeps iudicatur ignorare, quod non in iure, sed in facto consistit, aut vnum in iure continetur, alterum non item, & valet, quod est extra ius: Si verò vtrumque est speciale, idem dicendum est, quod dixi, quando vtrumque est generale.

Decimoquarto quæritur, Quot modis Priuilegium finitur, ac desinat? Respondeo multis modis. Primò elapsu temporis, quod est in priuilegio constitutum, l. Quoties C. de precibus Imperatoris offerendis. Secundò, si Priuilegiarius faciat contra illud, quod in priuilegio concessum exprimitur: nam ipso facto priuilegium extinguitur, cap. Porro, c. cap. Recipimus, de Priuileg. Tertio, cessante causa Priuilegij, finitur quoque Priuilegium, cap. Cessante, de Appellatio. Quarto, Cum Priuilegium incipit esse alicui perniciosum, præsertim ei, in cuius honorem est datum, cap. Suggestum, de Decimis, c. cap. Quid per nonale, de verbo, signific. habet enim regula iuris: Quod ob gratiam alicui conceditur, non est in eius dispendium retorquendum.